

Neka aktualna pitanja u radu i financiranju udruga¹

Udruge i druge neprofitne organizacije redovito se obraćaju s pitanjima o djelovanju udruga i financiranju neprofitnih organizacija. Zakonom o udrugama² uređeno je osnivanje, registracija, pravni položaj i prestanak postojanja udruga sa svojstvom pravne osobe u Republici Hrvatskoj, a Uredbom o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge³ (dalje u tekstu: Uredba) uređeno je njihovo financiranje iz javnih izvora. Zakonom o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija⁴ i pripadajućim podzakonskim aktima⁵ uređeno je financijsko poslovanje i računovodstvo neprofitnih organizacija. U ovom broju donosimo odgovore na neka česta pitanja kao smjernice za postupanje samim udrugama, ali i pravnim osobama koje udrugama dodjeljuju sredstva iz javnih izvora.

• Financiranje udruga u području kulture

Pitanje: *Pojedine udruge civilnog društva koje djeluju u području kulture (npr. za održavanje važne međunarodne manifestacije u kulturi, gdje su oni organizatori, a Grad je partner) traže da im sredstva budu planirana izravno u proračunu za 2023. godinu, kako se ne bi morali javljati na javni poziv za predlaganje programa javnih potreba u kulturi, iako im Grad nije osnivač. Tu su još i udruge koje za Grad obavljaju različite protokolarne zadatke. U okviru zakonske regulative jasno je da se financiranje programa i manifestacija u kulturi odvija jedino i isključivo putem natječaja za javne potrebe u kulturi odnosno prema svim mogućnostima koje predviđa Uredba i ostala zakonska regulativa. Sve navedeno već sufinanciramo kroz program javnih potreba, međutim sada imamo situaciju gdje se traži od Grada otvaranje zasebnih pozicija. Molimo tumačenje koje potkrepljuje naprijed navedeno.*

Odgovor: Grad na svojim različitim proračunskim pozicijama može planirati samo sredstva koja idu izravno dobavljačima roba i usluga za aktivnosti koje provodi (kao vlastite ili partnerske projekte), no sredstva koja se transferiraju udrugama moraju se planirati isključivo na pozicijama tekućih i kapitalnih donacija. Hoće li ona ići putem natječaja ili izravno, ne ovisi o mjestu njihovog planiranja, već o prirodi aktivnosti, odnosno odredbama Uredbe u pogledu izravnih dodjela i uvjeta koje je za njih potrebno ispuniti. U području kulture postoji poseban propis⁶ koji je potrebno primijeniti u ovoj

situaciji, a Uredba se primjenjuje supsidijarno i može urediti samo one dijelove postupka koje zakonski propisi vezani uz financiranje javnih potreba u kulturi nisu uredili. Predlažemo da se s ovim upitom obratite sektorski nadležnom Ministarstvu kulture i medija, ali i Ministarstvu financija vezano za planiranje proračuna i opcije koje imate na raspolaganju pri planiranju sredstava u gradskom proračunu namijenjenih projektima izvanproračunskih korisnika.

• Povjerenstva za projekte i programe u kulturi

Pitanje: *U primjeni novog Zakona o kulturnim vijećima i financiranju javnih potreba u kulturi, zanima nas vrijede li za stručna povjerenstva isti uvjeti rada kao i za rad Vijeća? Konkretno, moraju li Povjerenstva imati Poslovnik o radu ili mora li biti proveden javni poziv za imenovanje članova Povjerenstva, ili je dostatno detaljno u Odluci navesti broj članova, opis njihovih zaduženja i slično. Također, možete li nam malo detaljnije razjasniti raspisivanje i provođenje javnog poziva za financiranje potreba u kulturi koji prema novom Zakonu treba biti raspisan najkasnije do 1. listopada za sljedeću proračunsku godinu, a još uvijek su u izradi prijedlozi proračuna JLS-a za sljedeću proračunsku godinu. Samim time još uvijek nije definiran ni financijski iznos planiran za potreba kulture u narednoj godini.*

Odgovor: Vezano uz Vaš upit oko osnivanja Povjerenstva kod natječaja/poziva za projekte i programe od interesa za opće dobro koje provode udruge, prema članku 29., stavak 4. Uredbe o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge, Povjerenstvo radi na temelju Poslovnika u kojem su navedena prava i obveze članova Povjerenstva i kojeg svi članovi prihvaćaju potpisivanjem Izjave o prihvaćanju, a obavezni su potpisati i Izjavu o nepristranosti i povjerljivosti. Javni poziv za imenovanje članova Povjerenstva nije obavezno provesti, već je dovoljno u Odluci o imenovanju navesti broj članova, opis njihovih zaduženja i sl. Međutim, ovdje je riječ o primjeni Zakona o kulturnim vijećima i financiranju javnih potreba u kulturi, te valja naglasiti kako Uredba o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge nije provedbeni propis spome-

¹ Pripremila: Vesna Lendić Kasalo, dipl.iur., Ured za udruge Vlade RH

² Zakon o udrugama (NN, br. 74/14, 70/17, 98/19 i 151/22)

³ Uredba o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge (NN, br. 26/15 i 37/21)

⁴ Zakon o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija (NN, br. 121/14 i 114/22)

⁵ Pravilnik o neprofitnom računovodstvu i računskom planu (NN, 1/15, 25/17, 96/18 i 103/18)

Pravilnik o izvještavanju u neprofitnom računovodstvu i Registru neprofitnih organizacija (NN, br. 31/15, 67/17, 115/18 i 21/21)

Pravilnik o sustavu financijskog upravljanja i kontrola te izradi i izvršavanju financijskih planova neprofitnih organizacija (NN, br. 119/15)

⁶ Zakon o kulturnim vijećima i financiranju javnih potreba u kulturi (NN, br. 83/22)

nutog Zakona nego Zakona o udrugama. Naime, u članku 1. stavku 4. spomenute Uredbe stoji: „ako posebnim propisom nije drugačije određeno odredbe ove Uredbe primjenjuju se kada se udrugama odobravaju financijska sredstva iz javnih izvora...“. Sukladno navedenom, u Vašem konkretnom slučaju primjenjuje se „poseban propis“, odnosno propisi vezani uz financiranje javnih potreba u kulturi (Zakon i podzakonski akti). Vezano uz vaše pitanje o opravdanosti raspisivanja i provedbi javnog poziva za financiranje javnih potreba u kulturi prije donošenja proračuna za narednu kalendarsku godinu, upućujemo vas da se o primjeni posebnih propisa u području kulture i njihovim eventualnim neusklađenostima s propisima koji uređuju planiranje i izvršenje proračuna obratite sektorski nadležnim tijelima – Ministarstvu kulture i medija te Ministarstvu financija.

• Financiranje javnih potreba u sportu

Pitanje: *Imamo pitanja koja se odnose na sport odnosno financiranje sportskih klubova iz proračuna Grada. Naime na području grada je osnovana Zajednica sportskih klubova, te oni svake godine zatraže od Grada određeni iznos sredstava da se uvrsti u program javnih potreba u sportu koje nakon donošenja navedenog programa putem ugovora isplaćujemo Zajednici. Međutim, osim tih sredstava Grad proračunom ima određena i dodatna sredstva za određene sportske manifestacije koje onda dodjeljuje klubovima, te je dosadašnja praksa bila da takvi klubovi pošalju prijavu na proračun Gradu. Također imamo i stavku programi sporta od interesa za grad u kojoj svim klubovima koji imaju licencirane trenere na našem području dodjeljujemo određena sredstva, oni su se također prijavljivali na proračun Grada. Sada, ono što bi Grad trebao je raspisati javni natječaj za sve te klubove kako bi oni temeljem natječaja, a sukladno Uredbi o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge dobili sredstva. Zanima me je li u redu da mi raspisujemo natječaj za navedeno te da uz to dodjeljujemo sredstva Zajednici, ili je Zajednica ta koja bi trebala sve ovo napraviti sukladno čl. 75 Zakona o sportu? Također imam upit jednog sportskog kluba koji navodi da prilikom raspisivanja natječaja, ako se vodimo Uredbom svi klubovi bi morali znati koji iznos financiranja traže od Grada te na što će točno ta sredstva utrošiti. Navedeni klub ima problem što tijekom cijele godine izlaze određeni natječaj i oni se žele na sve prijaviti da uspiju što više sredstava dobiti, ali neki natječaj i budu i sredinom godine za istu godinu i prihvatljivi troškovi budu i neki koje su podmirili. Stoga kako ne bi došlo do dvostrukog financiranja njih brine kako će odrediti unaprijed npr. što će trošiti dodijeljenim sredstvima od Grada, a što od nekoga drugoga za natječaj koji u vrijeme prijave za Grad ni ne znaju da će biti otvoren, a možda će im baš taj trošak kasnije biti prihvatljiv (a nijedan drugi se neće moći financirati)?*

Odgovor: JLS bi sve sportske udruge trebala financirati putem javnih potreba u sportu i Sportske zajednice koja onda raspisuje javni natječaj sukladno programu javnih potreba. Dakle, JLS ne bi trebala raspisivati poseban natječaj za sportske udruge (što ne isključuje da se sportske udruge mogu javiti sa svojim projektima na druge natječaje, ako su prihvatljivi prijavitelji, ali ne za aktivnosti koje su im financirane u okviru programa

javnih potreba u sportu). Početkom ove godine stupio je na snagu novi Zakon o sportu koji je u posebnom poglavlju uredio financiranje javnih potreba u sportu, a u roku od šest mjeseci od stupanja Zakona o sportu na snagu očekuje se i donošenje posebnog Pravilnika koji će se urediti sadržaj programa javnih potreba u sportu, metodologiju i rokove za izradu i dostavu programa javnih potreba u sportu, način izvršavanja te način i rokove izvještavanja o provedbi ovih programa.

Pitanje: *Ove godine osnovana je Zajednica sportova naše Općine te će se sredstva za javne potrebe u sportu iz Proračuna Općine raspoređivati preko Zajednice. Zanima nas treba li zajednica svoj javni poziv mora uskladiti sa Uredbom o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge. Sportski klub - član zajednice nije predao financijsko izvješće u FINU za 2021. godinu, ali je predao za 2022. godinu. Je li sportski klub prihvatljiv za financiranje u 2023. godini? Koji članak Uredbe govori o nepredavanju izvješća? Ako sva sredstva za sportske udruge idu preko zajednice sportova, može li Općina dodjeljivati izvanredne i nepredviđene donacije do 5.000,00 kuna (663,61 eura) sportskim udrugama ili se iste takve dodjeljuju preko zajednice sportova.*

Odgovor: Za sve ono što u financiranju javnih potreba u sportu nije uređeno Zakonom o sportu⁷ i zajednica sportova je dužna na odgovarajući način primjenjivati Uredbu. Programi sportske udruge mogu biti prihvatljivi je za financiranje ako je udruga predala financijsko izvješće za 2022. godinu (jer se u izvješću vide i podaci za prethodnu godinu), osim ako uvjetima javnog poziva ili natječaja nije predviđeno da se traže i predani izvještaji i za ranije razdoblje. Mjerila koja mora ispunjavati udruga koja koristi sredstva iz javnih izvora uređuje članak 5. Uredbe. Između ostaloga, udruga mora biti upisana u registar neprofitnih organizacija, što je propisano Zakonom o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija, a istim propisom uređena je i obveza predaje financijskih izvještaja. Općina može i sportskim udrugama dodjeljivati sredstva sukladno članku 6. stavak 3. podstavak 4. Uredbe, osim ako nije riječ o programima javnih potreba u sportu, a svakako ih može dodjeljivati i sportska zajednica za aktivnosti iz programa javnih potreba u sportu ako raspolaže sredstvima za tu vrstu dodjela.

• Ograničavanje članstva u zajednici sportskih udruga

Pitanje: *Na području Grada djeluje Zajednica sportskih udruga. Prema odredbama Statuta Zajednice članicom može postati udruga koja postoji najmanje 3 godine, a financirati se iz Zajednice može tek nakon što je član 5 godina, što znači da do financiranja od strane Zajednice protekne 8 godina. Ima li zakonske osnove za takvu odredbu u Statutu ili je to isključivo odluka Zajednice sportskih udruga? Ukoliko osnujemo Savez udruga za sportsku rekreaciju na razini Grada, mora li se on financirati isključivo kroz Program javnih potreba u sportu, odnosno iz Zajednice, ili možemo s obzirom da se radi o Savezu sportske rekreacije financiranje u Proračunu vezati uz segment neke druge gradske javne politike (npr. zdravstvo, mladi i sl.).*

⁷ NN, br. 141/22

Odgovor: Vezano uz vaše upite, napominjemo da nema zakonskog uporišta da se odgađa pravo na članstvo u sportskoj zajednici, kao niti da se odgađa financiranje novoprimljene članice. Člankom 34. Zakona o sportu propisano je da je sportska zajednica udruge koja se osniva radi ostvarivanja zajedničkih interesa u sportu, na području jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Na razini jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave može se osnovati samo jedna sportska zajednica. Članovi sportske zajednice u jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave su pravne osobe iz sustava sporta sa sjedištem na području jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Članovi sportske zajednice mogu biti i druge pravne osobe čija je djelatnost značajna za sport i u vezi sa sportom. Istim člankom detaljno su propisane i zadaće sportske zajednice. Člankom 33. Zakona o sportu propisano je da je udruge sportske rekreacije udruge registrirana za sportsku djelatnost sportske rekreacije, a može biti registrirana i za druge sportske djelatnosti, osim sudjelovanja u sportskom natjecanju te organizacije i vođenja sportskog natjecanja. Najmanje tri udruge za sportsku rekreaciju u jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave mogu osnovati savez sportske rekreacije. Članovi saveza sportske rekreacije mogu biti i druge pravne i fizičke osobe koje se bave sportskom rekreacijom ili je njihova djelatnost vezana uz sportsku rekreaciju. Na razini jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave može se osnovati samo jedan savez sportske rekreacije. Smatramo da nema prepreke da se pojedine aktivnosti saveza udruge za sportsku rekreaciju, kada su usmjerene na posebno osjetljive skupine korisnika (djeca i mladi, osobe s invaliditetom, starija populacija i sl.) financiraju i iz sredstava namijenjenih za financiranje programa i projekata udruge u područjima drugih javnih politika.

- **Financiranje socijalnih usluga propisanih Zakonom o Hrvatskom Crvenom križu**

Pitanje: Molimo Vas pomoć vezano uz financiranje programa Gradskog društva Crvenog križa, naime, radi se o programu Pomoć u kući. Za financiranje navedenog programa Grad je do sada raspisao Javni poziv kojim je sufinancirao programe pomoći u kući starijim i nemoćnim osobama i osobama kojima ta vrsta usluge nije financirana preko Centra za socijalnu skrb. Međutim, događalo nam se da se na navedeni javni poziv javljaju i udruge koje samo osiguravaju pomoć svojim članovima koji imaju neki invaliditet, a ne širem broju građana Grada te s tim ne zadovoljavaju potrebu Grada. Zanima nas može li Grad sukladno članku 10. stavku 6. Zakona o Hrvatskom crvenom križu⁸ (koji propisuje da Hrvatski Crveni križ i njegovi ustrojstveni oblici osim javnih ovlasti iz članka 8. i 9. ovoga Zakona, sukladno potrebama lokalne zajednice i osiguranim sredstvima, pored ostalih, obavljaju i provode programe pomoći i njege starijih i nemoćnih osoba te osoba s posebnim potrebama putem mobilnih timova i ostalih vidova pomoći u lokalnim zajednicama te pružaju i druge organizirane oblike pomoći starim i nemoćnim osobama), za taj Program Crvenog križa osigurati direktna sredstava u Proračunu Grada bez provedbe Javnog poziva i za to sklopiti sa Crvenim križem Ugovor o provedbi programa ili ipak moramo raspisivati Javni poziv?

Odgovor: Smatramo da Grad može financirati program Pomoć u kući Gradskom društvu Hrvatskog Crvenog križa bez objave javnog natječaja, jer je nesporno da društva HCK na temelju članka 10. stavak 6. Zakona o Hrvatskom Crvenom križu u svom djelokrugu imaju i programe pomoći i njege starijih i nemoćnih osoba te osoba s posebnim potrebama putem mobilnih timova i ostalih vidova pomoći u lokalnim zajednicama te pružanje i drugih organiziranih oblika pomoći starim i nemoćnim osobama, čime je ispunjen uvjet iz članka 6. stavak 3. podstavak 3. Uredbe o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge da se navedeni programi mogu financirati bez objavljivanja javnog natječaja. Također, pružanje socijalnih usluga je poseban vid financiranja programa i projekata udruge te smatramo da u prvom planu uvijek trebaju biti korisnici i kvaliteta pružanja socijalne usluge, a tek onda njihovi pružatelji. Naime, udruge koje osiguravaju pomoć svojim članovima koji imaju neki invaliditet, bez obzira što te usluge ne pružaju širem broju građana Grada, na odgovarajući način ipak zadovoljavaju i potrebu Grada, jer te usluge onda ne mora pružati netko drugi, te je na Gradu da procijeni na koji će način ugovarati socijalne usluge za svim potencijalnim pružateljima, imajući u vidu sve potrebe svih (potencijalnih) korisnika socijalnih usluga. Slijedom navedenog predlažemo da u suradnji s nadležnim tijelima socijalne skrbi napravite mapiranje svih (potencijalnih) korisnika, pružatelja i vrsta socijalnih usluga i tome prilagodite modele njihova financiranja odnosno da potičete pružatelje na međusobnu suradnju u pružanju socijalnih usluga.

- **Djelovanje udruge nakon smanjenja minimalnog broja osnivača**

Pitanje: Koja je procedura, ako nakon godinu dana postojanja jedan od osnivača udruge više nije u mogućnosti sudjelovati u Udruzi? Može li Udruge i dalje djelovati sa dva osnivača? Potrebno je pronaći zamjenu za trećeg?

Odgovor: Osnivači su svoju funkciju obavili činom osnivanja/registracije udruge. Nakon toga oni postaju članovi udruge i udruge bi trebala imati najmanje tri člana. U suprotnom, sukladno članku 48. stavak 1. točka 6. i članku 49. Zakona o udruinama, udruge će prestati djelovati na zahtjev člana udruge ako je broj članova udruge pao ispod broja osnivača potrebnog za osnivanje udruge, a nadležno tijelo udruge u roku od godinu dana od nastupanja te činjenice nije donijelo odluku o prijmu novih članova, o čemu nadležno upravno tijelo donosi rješenje o prestanku djelovanja udruge i pokretanju likvidacijskog postupka.

- **Usklađenost statuta udruge i statuta Saveza udruge**

Pitanje: Je li pravno utemeljeno da krovna udruge svojim Statutom propisuje sadržaj Statuta svojih članica, odnosno da se članstvo u Savezu udruge uvjetuje sadržajem Statuta? Je li kršenje GDPR odredbi ako krovna udruge od članice traži osobne podatke članova (uključujući OIB), odnosno, je li članica Saveza udruge u prekršaju ako Savezu dostavi osobne podatke svojih članova.

Odgovor: Nije protivno Zakonu o udruinama da statut Saveza udruge propisuje obvezu da statuti udruge članica Saveza budu sukladni statutu Saveza, ali je važno naglasiti da statut

⁸ NN, br. 71/10 i 136/20

Saveza udruga na skupštini Saveza udruga samostalno donose upravo članice Saveza i odredbi tako donesenog statuta saveza dužne su se pridržavati sve članice saveza udruga. Naime, udruge se slobodno udružuju u Savez udruga i samostalno donose statut Saveza udruga, a ako im statut već postojećeg Saveza u koji se udružuju nije po volji i ne žele mijenjati odredbe svojega statuta radi usklađivanja sa statutom Saveza nisu se dužni udružiti u Savez udruga. Sadržaj popisa članova udruga utvrđuje statutom, na temelju Zakona, ali ga nije dužna javno objavljivati. Dakle, u nadležnosti je članova udruge, odnosno članica Saveza udruga da statutom uredi koje podatke o članovima će prikupljati i kako će njima raspolagati. Ime i prezime i OIB nisu tajni podatak, ali ako i dalje imate dilema je li se zahtjevima Saveza udruga krše odredbe GDPR-a možete se obratiti Agenciji za zaštitu osobnih podataka.

• Osnivanje saveza udruga (1)

Pitanje: *Molio bih vas tumačenje odredbi Zakona o udru-gama vezano uz osnivanje udruge odnosno saveza udru-ga. Naime člankom 23. stavkom 9. Zakona o vatrogastvu propisana je obaveza osnivanja vatrogasnih zajednica JLS ukoliko na području JLS djeluju najmanje dva DVD-a i/ili javne vatrogasne postrojbe (dakle pravne osobe). Član-kom 23. stavkom 2. Zakona o vatrogastvu propisano je da se vatrogasne zajednice osnivaju, djeluju i prestaju s djelovanjem sukladno odredbama zakona koji uređuje osnivanje i djelovanje udruge, ukoliko Zakonom o vatro-gastvu za pojedina pitanja nije drukčije određeno. Problem u tumačenju odredbi Zakona o udrugama nastaje kad na području JLS postoje samo dvije pravne osobe, u ovom slu-čaju 2 DVD-a, koji su po Zakonu o vatrogastvu dužni osno-vati vatrogasnu zajednicu JLS. Naime dio javnosti, tuma-čeći odredbe članka 11. stavka 1. Zakona o udrugama i pri tome zanemarujući odredbe članka 23. stavka 9. Zakona o vatrogastvu, tvrdi da je za osnivanje vatrogasne zajedni-ce potrebno najmanje 3 osnivača te da su odredbe članka 23. stavka 9. Zakona o vatrogastvu suprotne odredbama članka 11. Zakona o udrugama. Mišljenja sam da se za osnivanje vatrogasne zajednice kao saveza udruga ne pri-mjenjuju odredba članka 11. stavka 1. Zakona o udrugama već odredbe članka 20. istog Zakona te da su za osnivanje vatrogasne zajednice dovoljna 2 osnivača, a što je i u duhu odredbi članka 23. stavka 2. i 9. Zakona o vatrogastvu. Ta-kođer smatram da bi Ministarstvo pravosuđa i uprave kao nadležno tijelo državne uprave za udruge, prilikom izrade i donošenja važećeg Zakona o vatrogastvu u postupku me-đuresornog usklađivanja prijedloga Zakona o vatrogastvu, svakako interveniralo u odredbe članka 23. stavka 2. Zako-na o vatrogastvu da je utvrdilo da su bile (ili jesu) suprotne odredbama važećeg Zakona o udrugama.*

Odgovor: Slažemo se sa vašim mišljenjem prema kojem se za osnivanje vatrogasne zajednice primjenjuju odredbe član-ka 20. Zakona o udrugama te da su za osnivanje vatrogasne zajednice dovoljna dva osnivača, što je istodobno sukladno odredbi članka 23. stavka 2. i 9. Zakona o vatrogastvu.

• Osnivanje saveza udruga (2)

Pitanje: *Molim Vas pojašnjenje na nekoliko pitanja: Prilikom osnivanja Saveza udruga, koliki je minimum*

udruge za osnivanje? Je li kod osnivačke skupštine Sa-veza dovoljno imenovati samo ovlaštene osobe koje se upisuju u registar udruga (predsjednik, tajnik, likvida-tor), a ostala radna tijela (Izvršni odbor, nadzorni odbor, stegovni sud...) se mogu imenovati na idućim sjednica-ma? Je li za korištenje naziva županija, grba Republike Hrvatske kod izrade pečata, zastave i sl. potrebna kakva suglasnost? Je li se prilikom upisa novoosnovanog Sa-veza putem ovlaštene osobe u registar udruga to može učiniti elektroničkim putem, ako da, na koju adresu i sa kojim priložima? Za sjedište Saveza u statutu jeli dovolj-no "mjesto" ili je potrebna precizna adresa, obzirom da to još ne znamo točno?

Odgovor: Sukladno članku 20. Zakona o udrugama udruge se mogu udruživati u savez, zajednicu, mrežu, koordinaciju ili drugi oblik udruživanja neovisno o području svog djelo-vanja i slobodno utvrđivati naziv tog oblika udruživanja. Ta-kav oblik udruživanja može imati svojstvo pravne osobe i na njega se na odgovarajući način primjenjuju odredbe ovog Zakona. Međutim, Zakonom nije propisano koji je najmanji broj udruga potreban za osnivanje saveza, te prema nekim stručnim mišljenjima savez udruga, ako to nije uređeno nekim drugim posebnim zakonom (npr. Zakonom o sportu je propisano da sportski savez mogu osnovati najmanje tri sportska kluba), mogu osnovati već dvije udruge. Smatra-mo da ako su statutom donesenim na osnivačkoj skupštini propisana tijela udruge, da ih je potrebno i izabrati na toj sjednici skupštine. Za navođenje riječi »Hrvatska« na bilo kojem jeziku i njezine izvedenice te dijelova grba i zastave Republike Hrvatske, kao i naziva i znamenja drugih država te naziva jedinica lokalne i područne (regionalne) samou-prave, dijelova njihova grba i zastave nije potrebna pret-hodna suglasnost, ali moraju biti sadržani u nazivu i znaku udruge na način kojim se ne vrijeđa njihov ugled i dostojan-stvo. Zahtjev za upis u Registar udruga je moguće podni-jeti i elektroničkim putem i to preko stranica Ministarstva pravosuđe i uprave <https://www.registri.uprava.hr/#!upi-sUdruge>, a više informacija može se pronaći i na portalu e-građani: <https://gov.hr/hr/osnivanje-i-registracija-udru-ga/568>. U statutu udruge je dovoljno navesti mjesto sjedi-šta udruge, ali je prilikom registracije udruge potrebno na-vesti točnu adresu sjedišta te vas upućujemo da se obratite registracijskom tijelu, odnosno upravnom tijelu u županiji na području gdje namjeravate registrirati savez udruga.

• Je li udruga obvezna dopustiti i pravnim osobama mo-gućnost učlanjenja?

Pitanje: *Redovan sam član udruge PŠR, koja je na skupštini u prosincu 2022. godine donijela odluku o izmjenama Sta-tuta udruge. Zakon o udrugama u članku 12. navodi: Sva-ka fizička i pravna osoba može postati članom udruge, su-kladno zakonu i statutu. Novim izmjenama Statuta (između ostalog) definirano je da isključivo fizičke osobe mogu biti članovi Udruge (do ovih izmjena članovi Udruge mogle su biti fizičke i pravne osobe sukladno Zakonu o udrugama). Je li takva izmjena u skladu sa Zakonom o udrugama i je li Udruga obvezna dopustiti i pravnim osobama mogućnost učlanjenja? Napominjem i to da Udruga upravlja javnim do-brom temeljem koncesije za sportsku lučicu.*

Odgovor: Sukladno Zakonu o udrugama udruga kao privatno pravna osoba samostalno svojim statutom uređuje tko mogu biti članovi udruge, fizičke i/ili pravne osobe. Smatramo da ove odredbe statuta nemaju utjecaja na okolnost da udruga upravlja javnim dobrom temeljem koncesije za sportsku lučicu. Ipak, imajući u vidu da je riječ o sportskoj udruzi i da se na nju primjenjuju i odredbe Zakona o sportu, za tumačenje se možete dodatno obratiti i Ministarstvu turizma i sporta.

• Mogu li stranci biti članovi udruge u RH

Pitanje: *Mogu li stranci mogu biti članovi hrvatskih udruga? Konkretnije, udruga bi se bavila pitanjima vezano za život u jednom turističkom mjestu u kojem ima dosta vlasnika nekretnina koji su stranci. Znam za mogućnost osnivanja stranih udruga u RH, no ovdje se radi o hrvatskoj udruzi.*

Odgovor: Zakon o udrugama u članku 12. propisuje kako svaka fizička i pravna osoba može postati članom udruge, sukladno zakonu i statutu, te je nesporno da i strani državljani mogu biti članovi udruge u RH. Također, zakon ne određuje državljanstvo članova, već traži za vođenje popis članova (koje je obavezno) podatke o osobnom imenu (nazivu), osobnom identifikacijskom broju (OIB), datumu rođenja, datumu pristupanja udruzi, kategoriji članstva, ako su utvrđene statutom udruge te datumu prestanka članstva u udruzi, a može sadržavati i druge podatke. Dobra je praksa, koju ne propisuje zakon, ukoliko udruga u članstvu ima i strane državljane (koji nemaju OIB), da se u popis članova upisuje drugi odgovarajući broj koji u državi koje je taj član državljanin ima važnost i ulogu poput OIB-a u Hrvatskoj ili upisuje broj putovnice ili osobne iskaznice.

• Financiranje rada lovačkih udruga

Pitanje: *Imaju li udruge koje su registrirane da se bave lovstvom direktno financiranje od strane Ministarstva poljoprivrede RH te da li zbog te činjenice mogu biti dodatno sufinancirane za svoj rad od strane JLS-a? Točnije, mogu li sudjelovati u javnim pozivima za prijavu projekata Jedinica lokalne uprave i samouprave te ostvariti pravo na sufinanciranje rada udruge?*

Odgovor: Prije svega napominjemo da se iz javnih izvora financiraju programi i projekti udruge, a ne udruge same po sebi te da ne postoji neposredna obveza tijela državne uprave da financiraju udruge registrirane u određenom području djelovanja, niti pravo udruge koje su registrirane za djelovanje u nekom području da zbog toga budu financirane od strane resorno nadležnog tijela, što znači da svaki pojedini natječaj definira prihvatljive prijavitelje u svojim Uputama za prijavitelje. Aktivnosti koje financira Ministarstvo (poljoprivrede) mogu se sufinancirati na pozivima jedinca lokalne, područne i regionalne samouprave (JLPRS-a), ali samo do 100 % iznosa planiranih troškova aktivnosti, kako bi se izbjeglo moguće dvostruko financiranje. O mogućnosti sufinanciranja programa ili projekta vaše udruge odgovor možete tražiti izravno od JLP(R)S-a na čiji se natječaj javljate.

• Financiranje udruge koje nemaju sjedište na području JLS

Pitanje: *Jesu li jedinice lokalne uprave i samouprave-JLS (općine i gradovi) dužni prilikom objave natječaja za fi-*

nanciranje rada udruge obvezni objaviti da se na natječaj može javiti i udruga koja nema sjedište na području JLS koja objavljuje natječaj. Naravno, uz uvjet da će se program udruge s drugih područja provoditi na korist JLS koja objavljuje natječaje?

Odgovor: Uputama za prijavitelje, između ostaloga, propisuju se formalni uvjeti za organizacije koje se mogu prijaviti na određeni natječaj. Kako u Republici Hrvatskoj ne postoji sustav javnog financiranja udruge već projekata i programa koje one provode, podrazumijeva se da je fokus na tome da se aktivnosti provode na području JLPS-a koje raspisuje natječaj, odnosno za korisnike s tog područja. U tom kontekstu, nema potrebe posebno naglašavati da se na natječaj mogu javiti i organizacije registrirane na području drugih JLPS-a. Ipak se ponekad susrećemo s opravdanim prigovorima udruge da pojedine jedinice lokalne samouprave u svojim natječajima za programe i projekte udruge ograničavaju prihvatljive prijavitelje na udruge koje imaju sjedište registrirano na području te JLS, napominjemo da ne postoji zakonsko uporište za takav pristup financiranju iz javnih izvora, te to smatramo diskriminatornom odredbom koja nije u skladu s Uredbom o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge. Smatramo da su u tom slučaju na gubitku upravo građani, odnosno različite skupine korisnika tih jedinica lokalne samouprave, jer im se u startu ograničava mogućnost da koriste rezultate najboljih projekata i najkvalitetnijih pružatelja usluga koje im mogu ponuditi i udruge koje nisu registrirane na njihovom području, a programe projekte mogu realizirati u suradnji ili partnerstvu s lokalnim udrugama.

• Poštanski pretinac kao adresa udruge

Pitanje: *Preuzimam udrugu u gradu u kojem nemam boravište ni prebivalište pa me zanima mogu li samo otvoriti poštanski sandučić u tom gradu te registrirati udrugu na njega?*

Odgovor: Udruga mora imati svoje sjedište i adresu. Osoba ovlaštena za zastupanje ne mora imati prebivalište ni boravište u mjestu koje je sjedište udruge. Smatramo da poštanski pretinac ne može biti zamjena za adresu udruge, a li za više informacija predložimo da se obratite nadležnom uredu u županiji u kojoj je udruga registrirana.

• Ostavka predsjednika udruge

Pitanje: *Predsjednik sam nedavno osnovane udruge. Je li i kako je moguće putem nekog zahtjeva prema registracijskom tijelu doći do isključenja iz udruge. Razlog tome je što sa tajnikom ne mogu doći u komunikaciju i rješenje problema. Ponudio sam neopozivu ostavku no on se na to oglušio, pa samim time ne može održati skupštinu na kojoj bi me lišio mojih ovlasti i izglasao novog predsjednika.*

Odgovor: Nadležni registracijski ured kao nadležno upravno tijelo za promjene podataka u Registru udruge postupa sukladno članku 27. Zakona o udrugama, te vi kao osoba ovlaštena za zastupanje udruge možete podnijeti zahtjev za upis promjene koja se odnosi na izbor osoba ovlaštenih za zastupanje udruge, ali samo ako zahtjevu priložite zapisnik o odluka tijela udruge koje je po statutu nadležno za donošenje odluke zbog koje se traži upis promjene u registar udruge.

U slučaju da to niste u mogućnosti učiniti možete pokrenuti skraćeni postupak za prestanak postojanja udruge sukladno članku 51. Zakona o udrugama.

- **(Ne)jednaka članarina za sve članove u udruzi**

Pitanje: *Može li udruga tj. Upravni odbor udruge svojim članovima kao godišnju članarinu odrediti iznos npr. 10 ili 5% od zarade ili mora članarina biti fiksno određena? Samo napomena da u statutu nije ništa precizirano, a na ovaj način ni jedan član nema istu članarinu.*

Odgovor: Zakon o udrugama je prepustio udruzi da o visini članarine i načinu njezina prikupljanja udruga odlučuje samostalno. Načelno, članarina u udruzi treba biti utvrđena prema jednakim kriterijima za sve članove ili kategorije članstva (ako su različite kategorije članstva propisane statutom). Visina članarine propisuje se općim aktom tijela koje je statutom udruge nadležno za donošenje odluke o visini članarine (skupština ili upravni odbor).

- **Izravna dodjela sredstava projektu udruge**

Pitanje: *JLPS imaju u svom poslovanju situacije kada su u proračunu planirana sredstva za konkretne projekte koje provode udruge sa naznakom korisnika (naziv udruge) i projekta (manifestacije), kao što je održavanje tradicionalnog glazbenog festivala. Dakle, u tom slučaju je zadan proračunski iznos i namjena te se definitivno radi o izravnoj dodjeli, ali je sredstva "odobrilo predstavničko, a ne izvršno tijelo. Je li to dodjela na neki drugi način, koji nije predviđen Uredbom, odnosno nije u skladu s Uredbom?*

Odgovor: Smatramo da nije sukladno Uredbi da se u proračunu planiranju sredstva za konkretne projekte koje provode udruge sa naznakom korisnika (nazivom udruge), ali to je pitanje koje bi trebali rješavati sa Ministarstvom financija koje je nadležno za nadzor nad primjenom Zakona o proračunu. Takvu vrstu dodjele moglo bi se urediti općim aktom JLPS o provedbi određene manifestacije i sporazumom JLPS zaključenom s udrugom koja je nadležna i operativno sposobna provoditi takvu manifestaciju. U suprotnom smatramo da je riječ o dodjeli koja nije sukladna Uredbi.

- **Vrednovanje provedenog natječaja**

Pitanje: *Na koji način se provodi vrednovanje natječaja sukladno članku 34. Uredbe?*

Odgovor: Vrednovanje ili evaluacija je specifičan proces u okviru projektnog ciklusa koji se sastoji od procjene učinaka provedenih aktivnosti, kako bi se procijenila njihova usklađenost s postavljenim ciljevima natječaja. Evaluacija ima za cilj poboljšati kvalitetu, efikasnost i opravdanost sredstava u odnosu na ciljeve natječaja. Koristi se za planiranje, pripremu i oblikovanje novih natječaja. Svrha je vrednovanja utvrditi značaj i stupanj realizacije postavljenih ciljeva te dati ocjenu učinkovitosti i održivosti projekata. Vrednovanje služi kao pouzdana i korisna informacija koja će omogućiti da se proces donošenja odluka obogati stečenim iskustvom značajnim i za davatelja sredstava i za organizaciju koja je provodila projekt. Naime, evaluacija (vrednovanje) se može raditi na bazi svakog projekta i/ili na bazi cijelog javnog natječaja.

Evaluaciju projekta rade same udruge (vanjska ili unutarnja evaluacija). Evaluaciju javnog natječaja radi davatelj financijskih sredstava nakon završetka svih projekata ili programa tijekom ili nakon provedbe svih financiranih projekata ili programa („formativna“ vs. „sumativna“ evaluacija). Vrednovanje ili evaluaciju natječaja provode stručnjaci za evaluaciju, koji mogu biti zaposlenici davatelja sredstava ili vanjski evaluatori koje treba angažirati davatelj sredstava.

- **Financiranje programa turističke zajednice**

Pitanje: *Je li ispravno sklopiti ugovor s turističkom zajednicom za financiranje /donaciju, a da se turistička zajednica nije javila za financiranje putem javnog poziva? Napominjem da je turistička zajednica neprofitna organizacija, ali nije udruga, te nas zanima je li izuzeta iz Uredbe o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge ili je donacija dozvoljena Zakonom? Ukoliko je ovakva donacija dozvoljena molim vas da nam napišete temeljem čega i na koji način?*

Odgovor: Turističke zajednice se financiraju sukladno Zakonu o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma⁹, a jedinica lokalne samouprave može biti osnivač i član turističke zajednice, te je s tog osnova i financirati. Dakle, Uredba o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge ne primjenjuje se na financiranje turističkih zajednica, njihovih programa i aktivnosti. Međutim, kada turistička zajednica iz svojih sredstava financira program ili projekt udruge na temelju javnog natječaja ili javnog poziva ili sporazuma, ona je dužna primjenjivati spomenutu Uredbu (osim kada je riječ o nabavi roba ili usluga od udruge). Turističke zajednice su neprofitne javnopravne osobe i one mogu davati donacije, ali ne i sponzorstva koja su obilježje profitnih pravnih osoba (trgovačkih društava).

- **Dostava izjave osoba ovlaštenih za zastupanje**

Pitanje: *Imajući u vidu zadnje izmjene Zakona o udrugama imamo pitanje vezano uz dostavu Izjave o nepostojanju zapreka za osobu ovlaštenu za zastupanje udruge. Održali smo izbornu skupštinu, vodstvo Udruge je ostalo gotovo isto, pa nas zanima trebamo li i mi koji smo ostali u vodstvu na svojim pozicijama također priložiti Izjavu ovjerenju kod javnog bilježnika, ili samo osoba koja je došla u vodstvo za sljedeći mandat.*

Odgovor: Zakon propisuje ovu obvezu (samo) za osobe ovlaštene za zastupanje (i likvidatora udruge), ali ne i za članove tijela upravljanja (upravnog odbora i sl.). Dakle, obvezu prilaganja ovjerene izjave o nepostojanju zapreke iz članka 19. stavaka 2. i 3. Zakona o udrugama (koja se odnosi na pravomoćnu osuđivanost za kaznena djela financiranja terorizma ili pranja novca, odnosno pravomoćnu osuđivanost za kaznena djela počinjena na štetu djeteta) imaju osobe čija se ime na upisuje u Registar udruge, uključujući i osnivače udruge koja se osniva nakon 1. siječnja 2023. Inače, obveza prijave osoba ovlaštenih za zastupanje udruge nadležnom registrijskom uredu postoji nakon svake izborne skupštine udruge, čak i kada je riječ o istim osobama, koje su već upisane u Registar udruge, jer je riječ o novom mandatnom razdoblju.

⁹ NN, br. 52/19, 42/20